

demokrat pozna le organiziranega delavca v tovarnah, za druge reveže, za delavce na deželi mu ni mar. Liberalci gospodari v velikih potezah po svojih načelih, da polni kase mogotcev in nalaga bremena nižjim slojem. Dejstva kažejo, da so povsod dogospodarili, kjerkoli so prišli na krmilo v občinah. Zato je treba paziti povsod, da ne pridejo taki zastopniki v občinske odbore; enaki so si vsi, najsi bodo demokrati, socialisti ali pa samostojneži, ki so samo nasveže prebarvani stari liberalci, štajerčijanci in nemškutarji.

Za žensko volilno pravico.

V celi dobi svetovne vojne je bilo svetovno zanimanje osredotočeno v raznih vojnih dogodkih in v zahtevu po miru. Za notranje politične razmere in zahteve vojskujočih se držav se ni zmenil nikdo veliko. Kakor hitro pa je ugasnila baklja svetovne borbe, je začelo stopati po vseh kulturnih državah v ospredje vprašanje splošne ženske volilne pravice. Vzrok po uresničitvi tega perečega vprašanja je dejstvo: pomanjkanje moške krepke in delavskih moči in medvojna pripustitev žensktva k izvrševanju raznih moških poklicev.

1. Ženska volilna pravica v novejši zgodovini.

Zahteva po ženski volilni pravici pa ni poglata svojih kralj med srhotami in izpod razvalin svetovnega klanja, ampak izvira iz dežele politične enakopravnosti žensktva iz Amerike. V 11 državah Združenih držav posedajo ženske izza starejše ter novejšje dobe pravico: da lahko same volijo in so tudi izvoljene. Vendar tudi v teh državah se ni vprašanje ženske volilne pravice popolnoma rešeno, so še vedni tozadevni boji. V angleški Kanadi v Ameriki so si u imele ženske priboriti volilno pravico. Med evropskimi državami je podelila Danska žensktvu volilno pravico leta 1915. Z Dankami so dobile volilno pravico ženske v Islandiji. Tudi na Švedskem najdemo sicer dokaj omejeno žensko volilno pravico vseh davkoplačevalk. Po raznih kantonih Švice volijo ženske v gotovourade in oblasti kakor: šolstvo, obrtna sodišča, stanovansko nadzorstvo. Celo policijsko nadzorstvo je že posedalo glavno mesto Švice Cürich. Nekdanji ruski no ranji minister Protopopoff je tudi nameraval predložiti ruski dumi načrt postav za samoupravo občin. Ako bi se bila kedaj potrdila ta postava, bi se bila raztegnila občinska volilna pravica na ruski ženski spol. Seve, v Rusiji sedaj ni misliti niti v do glednem času na kaj ženski volilni pravici podobnega. Enako kakor v Rusiji je izjavil tudi angleški minister Asquith v zbornici leta 1916, da je spremenil svoje nazore glede ženske volilne pravice, katere odločni nasprotnik je bil do tedaj. Na Angleškem je vložilo žensktvo že v letu 1832 prošnjo na parlament glede ženske volilne pravice, pa še le po 86 letih zato prvo tozadevno zahtevo začelo se je na Angleškem resno gibanje žensktva za priboritev volilne pravice.

V bivši Avstro-Ogrski je bila večkrat ženska volilna pravica na dnevnem redu in se je postavno obravnavala. Vendar vsi tozadevni sklepi in predlogi so nejasni in polni protislovij. Toliko na kratko o zgodovini ženske volilne pravice.

2. Ženska volilna pravica in Jugoslavija.

Nikdo nam ne more ugovarjati, ako trdimo pred javnostjo: pri gradbi trobratske nam Jugoslavije je postavilo naše slovensko žensktvo svoj vogelni kamen. V onih medvojnih časih, ko je bilo treba seme Jugoslavije posejati po naši domovini, je bil ravno naš zavedno narodni ženski spol, ki je pri vojni odsotnosti naših mož in fantov prevzel neustrašeno nalogo sejalec Krekovi in Korošcevi zahtev glede udeležitve Jugoslavije. One v tisoče in tisoče broječe podpi-

Dosedaj smo se precej povsod otresli teh ljudi in občine so lepo izvrševale svojo nalogo. Ni dvoma, da bodo naši pristaši s tem večjo odločnostjo in slogo nastali pri volitvah, da obdržijo v rokah valet in ostanejo na čelu svojih občin. Sedaj je čas za delo in za predpriprave; po volitvah ne pomaga nobeno jadikovanje. Vsak pristaš Kmečke Zveze naj stori svojo dolžnost; zaupniki, zbirajte volilce ter jih utrjujte v prepričanju, da jim bodo odločen volilni boj kratkega časa doprinesel večletni mir v občino in jih bo obvaroval marsikatero škodo.

so za ujedinenje troimenskega našega naroda je pobiralo naše junaško zavedno žensktvo. Ze tedaj pri onem temeljnem delu za mogočno stavbo naše Jugoslavije se je tolikanj govorilo in obljubljalo, da bo zlata in zaslužena kolajna tega dela našemu žensktvu: volilna pravica. Če pomislimo in si pokličemo v spomin vse napore in delo, katerega je opravljalo naše vro žensktvo med vojno pri moški odsotnosti, nadalje, če pregledamo njegovo narodno delo pri ustanovitvi Jugoslavije, moramo priznati: Splošna ženska volilna pravica bi bila vsaj delno pravično in samoposebi u-mevno plačilo za naše vsega priznanja vredno žensktvo.

Slov. ljudska stranka in Kmečka zveza ste si stavili koj ob početku Jugoslavije programno točko in nalog: Uzakoniti se mora že pri prvih jugoslovanskih volitvah splošna ženska volilna pravica. O ženski volilni pravici, se je govorilo, razpravljalo in zahtevalo na vseh naših shodih in zborovanjih. Naše žensktvo je to pravico tudi sigurno pričakovalo od beograjske vlade. Lahko tudi rečemo, da, ako bi bila ostala naša stranka na vladnem krmilu v Beogradu, tudi naš zaslužni ženski spol bi ne bil pozabljen pri zakoniti podelitvi volilne pravice.

3. Sedanja vlada in ženska volilna pravica.

Kakor hitro so izrgali demokrati in socialisti radikalni in naši stranki vladne valeti iz rok, izginili in zatoni! je tudi ves up, na podelitev splošne ženske volilne pravice. Premoč sedanje demokratično socialistične vlade je le nasilna, le za nekaj časa in nima nikake podlage in upore v troimenskem narodu. Tega dejstva svojega kratkega samoderžva se je zavedla tudi sedanja vlada, ustrašila se je našega klica in zahtev po splošni ženski volilni pravici. Prepričana je bila in je še, da, ako bi zadobilo tudi naše pošteno krščansko čuteče kmetišk žensktvo svoj glas pri volitvah, bi odklenalo kulturno bojnim demokratom in socialistom na vladnih prestolih za vedno. Da si podaljša sedanja vlada življenje in svoj brezplodni škodljivi delokrog, je odgodila Narodno predstavništvo, brez soglasja ljudskih zastopnikov je skrpucala novi volilni red, ki izključuje osobito kmetišk ženski spol, ki je za dobo vojne največ prestal in se tako junaško potegoval za osvoboditev našega naroda, od ženske volilne pravice. Volilno pravico bi naj imele potom novega volilnega zakona le čisto samostojne gospodinje, trgovke in gospiče srednje šolske ali višje dekliške šolske izobrazbe. To pa radi dejstva, ker to žensktvo bo po večini trobilo v liberalni ali socialistični volilni rog. Kolika krivica je ta novi volilni zakon za naš kmetišk ženski spol!

Naše kmetice in gospodinje po deželi so skoro vse s svojimi možmi na sosesi in ednake davkoplačevalke z možmi. Ako je mož kot davkoplačevalec opravičen volilec, zakaj bi ne bila žena, ki nosi in plačuje oblasti in državi isto polovico davkov kot mož. Kje je pri tem krivica — novem volilnem redu pravica in svoboda, o kateri vedno lažejo liberalci (demokrati) in socialisti? Odklonitev splošne ženske volilne pravice je povojno zasluženo našega

vrlega in zavednega žensktva pod pravico in postavno enakopravnost. Iz novega volilnega reda lahko uvidi in presodi naše kmetišk žensktvo, kdo je prijatelj kmetijskega žensktva: Demokrat ali socialist? Ne! Pod vlado teh dveh strank bo ostalo naše žensktvo za vedno zasluženo in oklenjeno v verige volilne brezpravnosti.

Edina Slov. ljudska stranka in Kmečka zveza ste si slavili nalog: našemu žensktvu na deželi priboriti za njegove zasluge splošno volilno pravico. Da je bil ta boj tokrat brezuspešen, so krivi največji sovražniki ženske volilne pravice demokrati in socialisti, ki se bojijo volilnih glasov krščanskega prepričanega žensktva! Toraj strah pred prehitro zmago pravice in krščanske misli je narekoval sedanji demokratiški socialistični vladi novi volilni red brez splošne ženske volilne pravice.

4. Naloga našega žensktva pri prihodnjih volitvah.

Dasi se je našemu žensktvu odrekla tokrat krivično in nepravilno po vojni in defu za Jugoslevijo zaslužena zlata kolajna — volilna pravica, vendar ne sme naše žensktvo tudi pri teh prihodnjih občin-skih in državnozbornih volitvah pozabiti svoje velovazne naloge. Pri teh volitvah v najbližjem času se bo bil odločen boj med kmetaljubno krščansko stranko in med kmeta in vero sovražno liberalno ter socialdemokratsko stranko. Ako bode, kar je gotovo, zmaga Slov. ljudska stranka pri volitvah v občini in v državni zbor, prišli bodo naši krščanski možje do besede, ki ne bodo pozabili v prihodnjem parlamentu na zaslužni križec našemu žensktvu — na volilno pravico. Sijajna zmaga Kmečke zveze v občinah in v državnem zboru, bo tudi zmaga in zakoniti udeležitev ženske volilne pravice. V boju za pravo ženske volilne pravice, krščansko slovensko in kmečko žensktvo, je tvoja naloga, da posvetiš in zastaviš vse svoje moči in vpliv pri volilno upravičenem moškem spolu, da bo volil može in pristaše naše Kmečke zveze v občino in državni zbor. Zmaga Kmečke zveze v občinah ter Narodnem predstavništvu bo zmaga križa in vere po naših solah in zmaga v boju za splošno žensko volilno pravico. Vaši možje in fantje krščanske žene in dekleta, bodo poslušali ter ubogali vaš glas, ako ga boste krepko in neustrašeno zastavile v volilni tekmi za zmago Kmečke zveze, ki je edina prava prijateljica in prvoboriteljica za procvit krščanstva in ženskega volilnega prava. Na noge, v boj z besedo in nasvetom, tokrat gre za krščansko sveto stvar, za zasluženost, a od demokratov in socialistov, strahopetno odrečeno — splošno žensko volilno pravico!

Mobilizacija naše mladine.

Kdo se ne spominja one vesele dobe, ko je v letih 1900—1910 slovensko-štajerska mladina vstala, se organizirala v Mladeniških in Dekliških Zvezah, se na neštevilnih shodih, slavnostih in tečajih navduševala in izobraževala. Ta doba je vzgojila naši domovini celo vrsto verskih, narodnih in kmetijskih braniteljev. Ob volitvah v deželni in državni zbor in v občinske zastope je organizirana naša mladina pripomogla Kmečki Zvezi do sijajnih zmag. Sodeloval sem v tej dobi v mladinski organizaciji. To so mi najprijetnejši mladostni spomini.

Sedaj zopet prihaja doba — je že tu — ko naše od nemstva osvobojena, a v verige liberalnega suženstva vkovana slovenska domovina potrebuje nujne pomoči svoje poštenočuteče mladine. Orli, Orlice, Mladeniške in Dekliške Zveze, Marijine družbe in vsak posamezni za krščansko, slovensko in kmečko stvar navdušen mladenič ali mladenka naj takoj stopi v našo armado. Stojimo pred volitvami, občinskimi in državnozbornimi. Boj bo hud! To bo borba na življenje in smrt med krščansko in združenim nekrščanskimi strankami. Naša stranka rabi vojščakov in

Pač z mirno vestjo lahko trdim, da izpolnjujejo te resnične besede moji rojaki ob Sotli doslovno natančno. Sedlarci ne srebijo iz prepričanja, iz govorov in predavanj na shodih, iz knjig ter časopisov svoje-ga političnega prepričanja in pripadnosti, ampak že od pamtikeva mojih že davno pod grudo trlih prednikov iz svoje lastne vsled rojstva v — Sedlarjevem roparčnem narave, ki brca proti krščanskim zapovedim, pravici, narodnosti in poštenosti.

Vendar kratko in malo: Vsi Sedlarci so se vedno polnoštevilno posluževali svoje volilne pravice v ožigled občine, dežele in države. Pri občinskih volitvah so doslegi vedno toliko, da je bil skoro zmiraj župan občine Sedlarjevo iz njihove sredine po sicer ozkolirni pameti, širokovestnem sreč in protinostavnem delovanju. Vem in sem tudi prepričan, da bodo obdržali Sedlarci občino v svojih rokah še tudi znaprej, ker so ravno politično zavedno bitje že po svoji grešni naravi, kar njih sosedni vaščani niso in ne bodo, dokler jih morda ne bosta zbrhitala kak tole probujeni župnik in šolnik po bolj narodnem kopitu in prikoju.

Seve, kar zadeva ono, koelljivo narodno plat, so Sedlarci Slovenci, ker kaj drugega vsled rojstva in materinega jezika doslej niti biti niso zamogli. Pri vsem tem slovenskem rojstvu in le enem materinem jeziku pa sem dolžan omeniti, da so duhali in vlekli vase kaj radi ono gnojnico, ki je smrdljivo mlakužina po rainem „Štajercu.“

Pri vseh volitvah, pa bodisi v deželni ali v državni zbor so glasovali in dosedaj volili z ono stranko, ki je propadla s svojim kandidatom in katero ni držal domači g. fajmošter.

Toliko v pojasnilo glede sedlarskega koleša politike g. apostolu Samostojne Ureku, ki me je zadnjič enkrat dregnil v Brežicah z opazko in mi porinil pod nos, češ: Prihodnjo nedeljo pojdem oznanjevat samostojni evangelij v tvojo rojstno občino. Dosegel je svoj namen, ako je g. župnik pri K. Z., ako je pa pre-tantal fajmoštra za Samostojno, se bodo zapisali vsi Sedlarci K. Z. Vendar uspeh politične pridige gospoda Ureka v Sedlarjevem mi še doslej ni znan.

Da nisem pridobil ter spreobrnil Sedlarcev jaz sam kot njihov domačin na pravo, pravično, delavno in pošteno ravno pot, ta moj neuspeh je zapisan že v sveto resničnih besedah: Nikdo ni prerok v svoji lastni domovini! To se pravi: Četudi sem jim pridigoval in jih podučeval, še poslušali me niso, še manj pa verjeli, ker sem bil pač prerok iz njihove domovine. Več nego jaz bo dosegel pri Sedlarcih Urek, ker je Mermoljev učenec in tujec. Če pa bodo Sedlarci Samostojni v ponos, čast in povzdigo, pa je drugo vprašanje, na katerega si lahko odgovori vsakdo, ki je preletel z očmi te vrste.

Na vrtu verskega prepričanja in življenja priznavajo in verujejo Sedlarci v enega Boga, tri božje osebe, sedmere zakramente, katerih pa se ne poslužuje vseh, med posameznimi božjimi in cerkvenimi zapovedi pa so si izpeljali samostojne in dokaj grabe-baste kolovoze.

Beseda in nauk domačega dušnega pastirja in farna cerkev jim je bolj deveta briga, večkrat in pri

mnoгих celo — španska vas. S tem pa nočem nikakor trditi, da bi ne zahajali Sedlarci ob nedeljah in praznikih k službi božji, seve, vendar ne vsi. Sedlarci moškega pokolenja se umaknejo med besedo božjo in sv. mašo na oni oratorij v župni cerkvi sv. Miklavža na Polju, kjer jih vidi le božje oko in nikdo drugi. Nekaj jih pa tudi podpira ob Gospodovih dneh vogle in zidove sv. Miklavža od zunaj, ker nima precej visoka cerkev zidanih, mora imeti pa žive podpornike. V molitvi sklepajo roke, Boga res moliti in prejemati sv. zakramente, še le začenja Sedlarci pobeljene glave in do tal sključene postave, ko mu že trkata Bog in farni patron sv. Miklavž na vest in telo, da se bo treba odeti z zemljo in pogledati k očetom, ki niso več švercarji in ne politično zavedna bitja, ampak stvari po božji podobi, ki so dolžne odgovor za svoj zemeljski delokrog, četudi je krožil ob nekdanj obmejni Sotli.

Te vrste sem napisal in jih zaupal javnosti v poduk, da kakor je Sedlarjevo, so po večini in z malenkostnimi izjemami vsi kraji ob Sotli. Toliko v predgovor za razumevanje slik in črtic, katere bom priobčeval v „Gospodarju“ iz dragega in nikdar zabnega mi doma ob Sotli. Tukaj mi je tekla zibelka, tukaj sem trgal hlače skupno s Sedlarci po vaško-šolskih klopah, tukaj barantal kot vojni invalid in se ukvarjal s konjsko kupčijo v družbi s Sedlarci, ki so tiho-tapljali kopitarje preko Sotle iz Hrvatske v vojnem letu 1918.

vediteljev za ta boj! Proti naši Kmečki Zvezi in Slovenski Ljudski Stranki so se združile vse nasprotno sile: jugoslovanska demokratska (liberalna), socialdemokratska, narodno-socialna in Samostojna Kmetijska Stranka. Vse štiri stranke imajo na razpolago denar, ki so jim ga za volitve dali na razpolago bogati vojni dobičkarji, verižniki, tihotapeci, veletržci in banke. Mi tega vsega nimamo; a naš up je naše zavedno krščansko misleče ljudstvo, posebno pa naša mladina.

Slabih razmer v naši domovini so krivi liberalci in socialisti, ki imajo že skoro pol leta vladati v Beogradu v svojih rokah in tudi Samostojneži, ki se pehajo za liberalce. Sedanja vlada je kriva neznosnih in mnogokrat krivično predpisanih davkov, liberalno-socialistična vlada je kriva draginje, ker z prebitane visoko carino nalašč tira cene ljudskim potrebščinam kvišku. Liberalna in socialistična stranka sta tudi krivi, da nimamo v mnogih krajih kruha. Sedanja vlada je kriva draginske mizerije, ker noče in ne more urediti valute (vrednosti našega denarja). Vlada je kriva, da železnice ne vozijo v redu in da

se je voznina tako strašno podražila. Pol leta je, odkar imajo liberalci in socialisti vladati v Jugoslaviji v rokah, so vse zavozili, pritirali draginjo do viška in s tem spravili našo Jugoslavijo v resno nevarnost gospodarskega poloma. Draga slovenska mladina! Če hočemo osrečiti našo domovino in napraviti redne razmere, moramo vreči liberalce in socialiste iz vlade. To se bo zgodilo na ta način, če bo pri občinskih in državnoborskih volitvah zmaga Slovenska Ljudska Stranka in naša Kmečka Zveza. Če pa bodo v bodoče imeli liberalci, samostojneži in socialisti vladati Jugoslavije v svojih rokah, je gospodarski polom lepe naše domovine neizogiben.

Zatorej vsi, ki želite naši novi domovini boljših dni, stopite v našo armado! Mladina, možje, žene slovenske! Domovina vas kliče! Kot apostoli krščanske misli pojdite od hiše do hiše! Razjasnite ljudem položaj! Organizirajte vse moške in ženske od 20. leta naprej v Kmečki Zvezi!

Na noge, mladina, otmi domovino!

Gospodarska sužnost.

Liberalci ali kakor se zdaj imenujejo, hočejo po vsej sili vladati v Jugoslaviji. Meščanska, kapitalistična liberalna manjšina hoče gospodariti nad ogromno večino kmetkega in delavskega ljudstva. Na krmilu se bodo obdržali le, če zmagajo pri državnoborskih volitvah. Pravičnim, postavnim potom pa to ne more iti, ker imajo na svoji strani komaj en procent ljudstva. Zato si hočejo nepostavnim, umetnim potom zagotoviti zmago. Potom občinskih volitev. Občinski odbori skoro nikjer niso v njihovih rokah, ker je ljudstvo proti njim. Z novimi občinskimi volitvami hočejo spraviti v občinske odbore svoje pristaše, liberalce. Občinski odbori bodo vodili državnoborske volitve. Zato računajo demokrati tako: Če zmagamo zdaj pri občinskih volitvah, nam je tudi pri državnoborskih volitvah zmaga zagotovljena. Toda

zmaga demokratov vodi v gospodarsko sužnost!

Ze zdaj vidimo in čutimo, kako gospodari demokratsko-socialistična vlada: Neznosni davki, ki teži-je kmečko ljudstvo in bi jih vlada lahko znižala; neznosne visoke carine na vsakdanje potrebščine, ki viša draginjo in zopet najbolj zadene priprosto kmetstvo in delavsko ljudstvo; kolekovanje bankovcev, ki je ravno iz nižjih in srednjih slojev protiustavno izstilo državno posojilo. Živl primanjkuje, denar se ne uredi, dasi je jasno, da mora ravno neurejena valuta neasoma uničiti kmetki stan. Pri tem pa bogatijo bogataši, vojni dobičkarji in verižniki. Davek na vojne dobičke jim samo, od daleč preči, a jih ne zadene; a če se davek na vojne dobičke tudi izvede, bodo iskali vojnih dobičkarjev med kmetkim ljudstvom, prave vojne dobičkarje, ki so svoje milijonske vojne dobičke že davno spravili na varno, pa bodo pustili pri miru!

Toda ne čudite se takemu gospodarstvu. Liberalci ali demokratje morajo tako vladati in bodo vedno tako vladali, ker jim tako narekujejo

njihova načela.

Liberalizem uči, da nad nami ni Boga. Seveda tudi božje zapovedi ne veljajo, ne v zasebnem in ne v javnem življenju. Država je njihov bog in samo državne poslave so njihove zapovedi. Država ima vso pravico v rokah. Kar država, oziroma vlada stori, je pravično, četudi nasprotuje božjim zapovedim in ljudstvo je v stoku pod težo njenih odredb. Vlada lahko naloži še krivičnejše davke, še višje carine, lahko pusti ljudstvo še bolj stradati in verižnike lahko še bolj škili: ako vlada kaj stori, je pravično, če je tudi po zdravi človeški pameti krivično! Sedanja liberalna vlada dokazuje: če pride liberalci v vlado na krmilo, ni pred njim varna nobena, še tako utemeljena pravica. Če je njemu tako prav, lahko z odredbami ukinejo vsako pravico!

Samo nekoga mora po liberalnih naukah tudi država in vlada pustiti na miru: kapitaliste, verižnike, bogatine. Gospodarski liberalizem naravnost uči, da smejo bogataši množiti svoje bogastvo s tem, da izžemajo in odirajo nižje ljudstvo, kmetstvo in delavsko! Oderuh lahko posoja denar na obresti kakor visoke hoče, proti oderuštvi ne sme biti postav! Milijonar lahko s tovarnami množi svoje milijone, a delavcu mu ni treba plačati nič več kakor toliko, da pri delu ne onemaga. S svojo tovarno sme uničiti na tisoče obrtnikov. Kapitalist lahko kmetkega posessnika prežene s posestva, da mora iti s trebuhom za kruhom. Vse to je po naukah liberalizma dovoljeno! Ali razumete zdaj, da je tudi dovoljeno, odirati ubogo ljudstvo z visokimi davki in carinami, izsiljati iz njega bankovce, za državno posojilo, samo da lahko bogataši in vojni dobičkarji še bolj bogatijo, verižniki še laže verižijo!

Toda to ni nič novega! Liberalizem je gospodoval že v rajni Avstriji in je bil kriv, da je

propadl kmetki stan.

Postavodaja v stari Avstriji je temeljila na liberalnih naukah v svobodnem gospodarstvu. Liberalni zakoni so zavedli in dostikrat primorali kmetkega posestnika, da se je zadolžil in moral oderuhu plačevati neznanske obresti; da je prišel na kant in moral posestvo prepustiti oderuškemu kapitalistu, ki je že prežal nanje! Liberalni zakoni so določali in še določajo razkosavanje posestev, kar mora sčasoma uničiti kmetki stan! Liberalnim zakonom gre zahvala, da so prišli cvetoči kraji na beraško palico, da so na Goriškem celo ljudje pokupili ogromna posestva, na katerih morajo nekdanji posestniki služiti kot koloni, kot tlačani in hlapei! Vsled vlade gospodarskega liberalizma v Avstriji je bilo v 25 letih, od leta 1885 do 1910, nasilnim potom prodanih 220.000 kmetij za 854 milijonov, ki so pa bila vredna 1460 milijonov. Tako so kmetje zgubili skupno 606 milijonov in več kot en milijon ljudi je moralo zapustiti rodno grudo, svoja posestva! Liberalizem je bil tisti, ki je začel vabiti kmetke delavce in posle v mesta, v tujino, v fabrike in je tako bil kriv pomanjkanja poslova na deželi, je podražil kmetko delo, obtežil obdelovanje zemljišča, in razun tega na tisoče kmetkih delavcev v tujini vrge v gnojnice mravne izprijenosti! Nauk liberalizma dovoljuje spekulantom na borzah, da umetno, z lažnjivimi poročili nižajo kmetkim pridelkom ceno, kadar jih kupujejo in jo ravno tako umetno zopet dvigajo, kadar so jih nakupili. Kmet, ki jim je prej prepečen moral prodati, mora zdaj predrago od njih kupovati! Liberalizmu hvala, da so smeli spekulanti sekati kmetove gozdove, da so smeli ljudje z njegovo živino in krmo zalagati armado in sebi polniti žep, da so smeli in še smejo prekupei pod nič pobirati njegovo sadje!

Zalostna zgodovina propada kmetkega stanu je najjasnejša priča, kako gospodari liberalizem, če vlada v državi. V Avstriji je bilo tako, v Jugoslaviji je tako in bo tako ostalo, ako zmagajo demokratje ali liberalci pri občinskih in državnoborskih volitvah! Vse je nezadovoljno s sedanjo demokratsko-socialistično vlado. Liberalci to vedo, zato hočejo zdaj z naglimi občinskimi volitvami ljudstvo prisiliti, da glasuje za nje, da voli demokrate v občinske odbore in pozneje v državni zbor! Pri tem pa ne upajo odkrito nastopiti, ampak se skrivajo za Samostojno Kmetijsko Stranko. Samostojna naj s svojim klicem: "Kmet — kmeta" premoti ljudstvo, mu zaveže oči in ga pritira v politično in gospodarsko sužnost liberalizma! Samostojna naj v zvezi z liberalci zdaj pri občinskih volitvah tira v prepad našo državo in naš kmetki stan!

Zdaj je čas!

Kmetstvo in delavsko ljudstvo! Zdaj je čas maščevanja! S svojim glasovanjem pri občinskih volitvah lahko izrečete uspešno nezaupnico liberalno-socialistični vladi! Zdaj in pozneje pri državnoborskih volitvah lahko postavnim potom stresete s sebe samodržno demokratsko vlado, ki škili in bogati milijonaje, vas pa stiska z neznosnimi davki, carinami in — markiranjem bankovcev, ki vas pusti stradati in zmrozovati in vas hoče sedaj prisiliti, da z volilno glasovnico izrečete demokratski stranki še svoje zaupanje in zahvalo! Kmetstvo ljudstvo Slovenije, organizirano v Kmečki Zvezi! Nad 70.000 vas je! Zlomite zdaj ob volitvah demokratsko samodržstvo in nasilje! Ne pozabite, da liberalizem vodi kmetki stan v gospodarsko sužnost in pogin!

Beseda o Srbih.

Povemo naravnost: napram Srbom vlada v širših plasteh našega ljudstva nerazpoloženje, deloma celo neke vrste mržnja. Računati moramo s tem dejstvom, kakor z raznimi drugimi pojavi našega javnega življenja ter mu najprej pogledati vzroke.

1. Nemci in nemškutarji.

Prvi vzrok so pač naši Nemci in nemškutarji. Razumemo popolnoma, da ti ljudje iz celega srca sovražijo narod, ki je postal njihov vladodržljive na-

mene in v tako veliki meri doprinesel k porazu nemškega nadvladarstva. Nemškutarstvo se je globoko zajedlo med naš narod po obmejnih krajih, njegov duh ni izginil naenkrat, če tudi je izgubil politično moč. To nemškutarstvo bivših Stajerčijancev je sedaj kot nezdravi sok in bacili kužne bolezni v človeškem telesu. Človek hira, prime ga sedaj tu, sedaj tam boleste ene ali druge vrste. Slednjič premaga zdrava narava kužni strup, ali pa obratno, da se strupene snovi nakupijo toliko, da povzroči nevarno bolezen. Mi moramo računati, da nosimo v organizmu našega narodnega telesa še strup nemškutarije in se bo prikazal od časa do časa v tej ali oni smeri, dokler je ne bo premagal zdravi organizem našega narodnega duha. Eden teh boleznih pojavov je tudi sovraštvo do Srbov.

2. Nepoznanje srbskega naroda.

Drugi vzrok bi bil nepoznanje. Srbi in Slovenci smo sicer eden narod, istega pokolenja, istega jezika. Med slovenskim in srbsko-hrvaškim jezikom je razlika mnogo manjša, kakor pa n. pr. med Dunajčanom in Berolincem. Toda živeli smo vedno ločeno, kot dva brata, katera je že v otročji dobi ločila usoda in se nista pozneje srečala nikdar več. Če se snideta v moški dobi, si bosta stala nasproti hladna in tuja — morda se bosta ljubila z razumom, toda ne s srcem, dokler se ne uživata in ne privadita drug na drugega. Iz tega nepoznanja nastanejo lahko tudi različni predsodki, zlasti na naši strani, ko imamo med sabo toliko nemškutarskih podpihovalec, ki so že od nekdanj cepili sovraštvo do Srbov med naše ljudstvo.

3. Slabourejene razmere naše države.

Brez dvoma prispevajo tudi slabourejene razmere naše države mnogo k temu, da ljudstvo po strani gleda Srbe. Srbija je bila pred vojno mala država z jako preprosto ureditvijo. Minister je takorekoč osebno poznal vsakega uglednejšega moža države. Vsled tega je bilo tudi uradovanje veliko bolj preprosto in domače. Človek je šel lahko vsak čas k ministru ter z njim uredil svojo zadevo. Sedaj je pa takorekoč čez noč nastala velika država, skoraj tako obširna, kakor Italija, poleg tega je vojna v Srbiji uničila vse — uradna poslopja, spise, uradnike raztepla po celem svetu. Razumljivo je, da pri teh razmerah ni mogoče kmalu uvesti onega točnega in rednega uradovanja, kakor smo an bili navajeni pod Avstrijo. Kdor je pa bil navajen na avstrijski upravni red, občuti te pomanjkljivosti sedanje uprave toliko silneje.

4. Demokrati in socialisti.

Mnogo je k nezadovoljnosti pripomogle tudi dejstva, da je po slučajnem razmerju strank za enkrat državna oblast prešla v roke ravno onim strankam, ki imajo najmanj opore med ljudstvom, namreč jugoslovanski demokratski in socialno-demokratski stranki. Nezadovoljnost radi postopanja teh strank poče lahko tudi na druge čimfelje, na državo ali Srbe kot prve pionirje jugoslovanske državnosti.

5. Kaj bi bili Slovenci brez Srbov.

Tako prispevajo različni taki in podobni vzroki, da marsikdo nekako hladno ali celo z mržnjo gleda na Srbe. Slednjič pa tudi ne gre za stvar ljubezni, ampak za stvar razuma. Vprašajmo se, kaj bi mi bili brez Srbov? Ustanovili bi — recimo — samostojno Slovenijo! Toda to bi bilo nemogoče. Ako bi se ne bili združili s Srbi, bi sedaj Italijan sedel v Ljubljani in v Trbovljah, ostala Stajerska bi pa pripadala Nemški Avstriji. Komur bi bil tak razvoj stvari všeč, bo seveda povsem razumljivo zabavljaj čez Srbe. Samostojne Slovenije bi entente ne dovolila, ako bi jo pa dovolila, bi taka država ne mogla živeti in bi v najkrajšem času prišla pod italijanski vpliv. Organizacija države bi bila veliko predraga, imeti bi morali svoje silno drago zastopstvo v tujini, svoje centralne urade itd., nemogoče bi bilo razviti dobro in širokopotezno trgovsko, prometno, finančno in gospodarsko politiko. Sploh je pa zaman ugibati, kako bi izgledala taka politika, ker je gotovo, da je Slovenija sama na sebi nemogoča. Zavedati se namreč moramo, da smo mi sami na sebi bili sovražniki entente in ako bi se ne bili naslonili na Srbe, bi bila z nami ravnila kakor z Avstrijo ali z Madžari, ali pa še huje. Rešiti smo se mogli samo z naslonitvijo na Srbe.

Res je pa tudi in pravici na ljubo moramo priznati, da to zedinjenje Srbom ni bilo toliko potrebno, kakor pa nam. Mi bi brez zedinjenja s Srbi ne bili nič, kakor podjarmljena masa Italijanov in Nemcev, ki bi morali nositi vsa bremena vojne, trpeti lakoto, kot jo trpe sedaj na Dunaju, pri naših kmetih bi strogo rekvirirali za stradajoče Dunajčane, imeli bi avstrijske krone, ki so še za polovico slabše od naših, brez upanja, da dobimo kedaj boljše. Srbi bi brez nas imeli sicer nekoliko manjšo, a še vendar precej veliko državo. Imeli bi pa brez primere lažje zunanepolitično stališče. Z Nemci in Italijani bi lahko takoj stopili v najboljše odnose. Tako bi jim ne bilo ireba vzdrževati toliko vojaštva. Lahko bi tudi dobili veliko večjo vojno odškodnino in morda bi tudi še od Slovencev zahtevali, da plačajo kakšno milijardo, ker so tudi naši ljudje razbijali po Srbiji. Z nami so pridobili sicer lepe pokrajine, a tudi mnogo dolga. Dotili so slabe papirne krone v velikanskih svotah, meje z Nemci in Italijani povzroča velikanske stroške, mirovna konferenca je radi nas postala silno draga in težavna.